

національних інтересів від загроз в інформаційній сфері; встановлюється баланс між потребою у вільному обміні інформацією та допустимими обмеженнями її розповсюдження; вдосконалюється законодавство України в області забезпечення інформаційної безпеки; координується діяльність органів державної влади щодо забезпечення безпеки в інформаційному середовищі; захищаються державні інформаційні ресурси на оборонних підприємствах; розвиваються вітчизняні телекомунікаційні й інформаційні засоби; вдосконалюється інформаційна структура розвитку інформаційних технологій; уніфікуються засоби пошуку, збирання, зберігання, обробки та аналізу інформації для входження до глобальної інформаційної інфраструктури.

З аналізу нормативно-правових актів України можна констатувати, що державна політика у сфері правового регулювання кібербезпеки, визначається пріоритетністю національних інтересів, має на меті унеможливлення реалізації загроз для інформації та здійснюється шляхом виконання положень, зазначених у законодавстві України [2, с. 80] .

Основними напрямками державної політики у сфері кібербезпеки є:

- нормативно-правове забезпечення;
- удосконалення чинних та розробка і прийняття нових нормативних документів з питань технічного захисту інформації;
- організаційно-кадрове забезпечення;
- науково-технічний прогрес.

Серед першочергових заходів щодо реалізації державної політики у сфері кібербезпеки є:

- створення правових засад реалізації державної політики у сфері кібербезпеки, розробка відповідних нормативно-правових актів;
- визначення перспективних напрямків розробки нормативних документів з питань захисту інформації на основі аналізу стану відповідної вітчизняної та зарубіжної нормативної бази, розробки зазначених нормативних документів;
- визначення номенклатури вітчизняних засобів обчислювальної техніки та базового програмного забезпечення, оргтехніки, обладнання мереж зв'язку, призначених для обробки інформації з обмеженим доступом інших засобів забезпечення технічного захисту інформації в органах державної влади;
- сертифікація вітчизняних та закордонних засобів забезпечення технічного захисту інформації;
- визначення реальних потреб системи технічного захисту інформації у фахівцях, розвиток та вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців з питань технічного захисту інформації.

Аналіз законодавства, яке регулює суспільні інформаційні відносини в Україні, дозволяє стверджувати, що наша держава, поряд із заходами стимулювання розвитку інфраструктури на основі новітніх технологій, вживає необхідних заходів, спрямованих проти комп'ютерної злочинності та правового регулювання кібербезпеки в Україні.

Література:

1. Дмитришин В. С. Интеллектуальная собственность на программное обеспечение в Украине / В. С. Дмитришин, В. П. Березанська. – К. : Вірлен, 2005. – 312 с.
2. Ігнатушко Ю. І. Охорона та захист прав на комп'ютерні програми в Україні / Ю. І. Ігнатушко // Інформаційна безпека : матеріали наук.-практ. конф. 27жовтня 2009. – К. : ДУІКТ, 2009. – С. 79–81.

Виклики та перспективи інформаційної безпеки в Україні

Кирдан Ю.В.

ННІ права і соціальних технологій ЧНТУ

Головко М.Б.

кандидат юридичних наук

доцент кафедри кримінального права та правосуддя

ННІ права і соціальних технологій ЧНТУ

Згідно зі ст. 1 проекту Закону України «Про засади інформаційної безпеки України» від 28.05.14 р.: «інформаційна безпека – стан захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, при якому запобігається завдання шкоди через неповноту, несвоєчасність та недостовірність поширюваної інформації, порушення цілісності та доступності інформації,

несанкціонований обіг інформації з обмеженим доступом, а також через негативний інформаційно-психологічний вплив та умисне спричинення негативних наслідків застосування інформаційних технологій» [1].

Актуальність даної теми полягає в цілій низці чинників. По-перше, на даний момент державні установи, підприємства, організації та приватні особи оснащені комп'ютерами, які, в свою чергу, підключені до світової мережі, котра містить в собі загрозу проникнення через неї до комп'ютера інших осіб та викрадення чи використання отриманої таким шляхом інформації. По-друге, інформація є таким атрибутом, від якого залежить ефективність життєдіяльності суспільства. По-третє, сьогоденною реальністю світу стали інформаційні війни. До того ж, на даний момент погіршується ситуація щодо збереження державної таємниці з тих причин, що не досить добре розвинене забезпечення зберігання такої інформації, іноді, зокрема, через легковажність працівників. Також, причиною цього є відставання державних інформаційних технологій, що змушує державу закуповувати техніку із-за кордону та залучати до цього іноземних постачальників. Через це збільшується ймовірність несанкціонованого доступу до певної інформації.

Інформаційна безпека України, – на думку Громика І., Саханчук Т., – це захищеність державних інтересів, за якої забезпечується запобігання, виявлення і нейтралізація внутрішніх та зовнішніх інформаційних загроз, збереження інформаційного суверенітету держави і безпечний розвиток міжнародного інформаційного співробітництва [2, с. 134]. Зокрема, Тер-Акопов А. під інформаційною безпекою розуміє стан захищеності інформації, яка забезпечує життєво важливі інтереси людини [3, с. 33]. Як зазначає О. Юдін, інформаційна безпека держави (суспільства) характеризується мірою захищеності держави (суспільства) та стійкості основних сфер життєдіяльності (економіки, науки, техносфери, сфери управління, військової справи та ін.) відносно небезпечних (дестабілізуючих, деструктивних, уражаючих державні інтереси та ін.) інформаційних впливів, причому як з упровадження, так і добування інформації. Інформаційна безпека держави визначається здатністю нейтралізувати такі впливи [4].

Виходячи із вищевказаних тлумачень, можна зробити висновок, що вони доповнюють одне одного і тісно переплітаються. Так, інформаційна безпека України – це стан її інформаційної захищеності як внутрішньої так і зовнішньої. Українська політика інформаційної безпеки ставить на перше місце національні інтереси, систему небезпек і загроз, що здійснюються шляхом запровадження певних програм та стратегій в інформаційній сфері відповідно до чинного законодавства.

Основними напрямками державної політики з питань національної безпеки в інформаційній сфері відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України» є такі: по-перше, забезпечення інформаційного суверенітету України, по-друге, вдосконалення державного регулювання розвитку інформаційної сфери шляхом створення нормативно-правових та економічних передумов для розвитку національної інформаційної інфраструктури та ресурсів, по-третє, активне залучення засобів масової інформації до боротьби з корупцією, по-четверте, забезпечення неухильного дотримання конституційного права громадян на свободу слова, доступу до інформації, недопущення неправомірного втручання органів державної влади в особисте життя громадян, по-п'яте, вжиття комплексних заходів щодо захисту національного інформаційного простору та протидії монополізації інформаційної сфери України [5].

Неконтрольований доступ до дезінформуючих чи навіть аморальних інформаційних ресурсів, відсутність психологічної стійкості особи, розмитість суспільних, моральних та ідеологічних цінностей є причиною безпосередньої інформаційної небезпеки, руйнівні наслідки якої важко переоцінити з точки зору розбудови держави та становлення суспільства. В даному контексті обов'язком держави є мінімізувати даний вплив на підсвідомість та свідомість своїх громадян. На думку Головка О.М., можливі два шляхи врегулювання даної проблеми: перший – технічний (через обмеження доступу осіб до джерел, зокрема Інтернет-ресурсів, які ставлять під загрозу національну безпеку держави та суспільства, а також здоровий розвиток людини як невід'ємного елементу цілісного суспільства); другий – нормативно-правовий (передбачення відповідальності за поширення інформації антисоціального характеру та створення джерел психологічного впливу на свідомість мас) [6, с. 83].

Для створення реально працюючої державної політики щодо охорони державних інтересів в інформаційній сфері потрібно створити досить розвинуте середовище для інформації, яке було б основою самої інформаційної безпеки України, до неї повинні бути включені такі елементи як: по-перше, державні інтереси в інформаційній сфері, по-друге, забезпечення інформаційної безпеки України спецслужбами, по-третє, належне фінансування інформаційної безпеки.

Інформаційна безпека повинна забезпечуватися цілою низкою органів до яких входять: державні органи, посадові особи та окремі громадяни, громадські організації [7, с. 16-17].

Основними законами, які регулюють інформаційну безпеку в Україні є: Конституція України, Указ Президента України №47/2017 «Про Доктрину інформаційної безпеки України» та Закон України «Про основи національної безпеки України» і також ратифіковані Україною інші нормативно-правові акти.

До найбільш головних напрямків забезпечення інформаційної безпеки в Україні відносяться: найперше це розробка і розвиток систем інформаційної безпеки на регіональному, міжрегіональному та міждержавному рівнях, потім створення законодавчої бази інформаційної безпеки в Україні, також здійснення постійних перевірок з інформаційної безпеки та вдосконалення і розвиток інформаційної інфраструктури.

Пріоритетами державної політики в інформаційній сфері мають бути:

1. щодо забезпечення інформаційної безпеки;
2. щодо забезпечення захисту і розвитку інформаційного простору України, а також конституційного права громадян на інформацію;
3. щодо відкритості та прозорості держави перед громадянами;
4. щодо формування позитивного міжнародного іміджу України [8].

Перспективами розвитку інформаційної безпеки України є:

1. Створення умов за яких би можливо було своєчасно виявити загрозу для інформаційної безпеки та можливість передбачити наслідки;
2. визначити заходи за допомогою яких можна уникнути наслідків або зменшити їх негативні дії;
3. створення можливостей для забезпечення прийняття рішень щодо інформаційних загроз;
4. створення умов щодо удосконалення інформаційної діяльності державних, особистих та суспільних інтересів;
5. співробітництво з іноземними країнами щодо інформаційної безпеки.

Отже, інформаційна безпека є одним з головних елементів загальної безпеки України, бо вона захищає інтереси держави в інформаційній сфері. Її також потрібно розглядати у контексті забезпечення надійних умов щодо існування і розвитку інформаційних технологій, до них входять такі проблеми: по-перше, захист інформації, по-друге, виникнення безпечних умов існування і становлення інформаційного процесу загалом, по-третє, інформаційна інфраструктура, по-четверте, створення інформаційного ринку.

Таким чином, важливим ступенем інформаційної захищеності гарантується політичних, фінансових подій, які спрямовані на виявлення і знешкодження обставин, моментів і вчинків, які в подальшому можуть заподіяти шкоду чи нанести збитків інформаційним правам або інтересам держави чи громадянина.

Література:

1. Про засади інформаційної безпеки України: проект закону України від 28.05.14 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51123.
2. Громико І. Державна домінантність визначення інформаційної безпеки України в умовах протидії загрозам / І. Громико, Т. Саханчук // Право України. – 2008. – № 8. – С. 130-134.
3. Тер-Акопов А.А. Безопасность человека / Тер-Акопов А.А.. – М.: Изд-во МНЭПУ. – 1998. – 256 с.
4. Юдін О. К. Інформаційна безпека держави : навчальний посібник / О. К. Юдін, В.М. Богуш. – Харків: Консум, 2005. – 576 с.
5. Закон України “Про основи національної безпеки України” від 19 червня 2003 року № 964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003, – № 39.
6. Головка О. М. Право людини на безпечне інформаційне середовище в контексті природних прав людини / О. М. Головка // Правова інформатика. – 2014. – №4 (44). – С. 79-85.
7. Ліпкан В.А., Максименко Ю.Є., Желіховський В.М. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції: Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2006. – 280 с.
8. Про Доктрину інформаційної безпеки України: Указ Президента України від 25 лютого 2017 р. № 47/2017 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.president.gov.ua/documents/472017-21374.